

BEELD: BEN MULLINS - UNSPLASH

LESPROGRAMMA

ONDERBOUW VO

Rapporten en toetsen

Rapporten en toetsen

Komende weken breekt er voor veel leerlingen weer een spannende tijd aan: de rapporten komen er aan en voor alle leerlingen in groep 8 van de basisschool staat de doorstroomtoets op het programma. Hoe gaan ouders en verzorgers om met de resultaten hiervan en hoe ervaren de leerlingen dit zelf?

In dit lesmateriaal denken de leerlingen zelf na over het effect dat het wel of niet krijgen van een beloning voor hun schoolprestaties op hen had en gaan ze een artikel hierover analyseren. Op basis van een fragment uit een opiniestuk over vroege voorselectie proberen ze in groepjes hun eigen ideeën over het huidige schoolstelsel op te schrijven en te onderbouwen.

Begrippenlijst

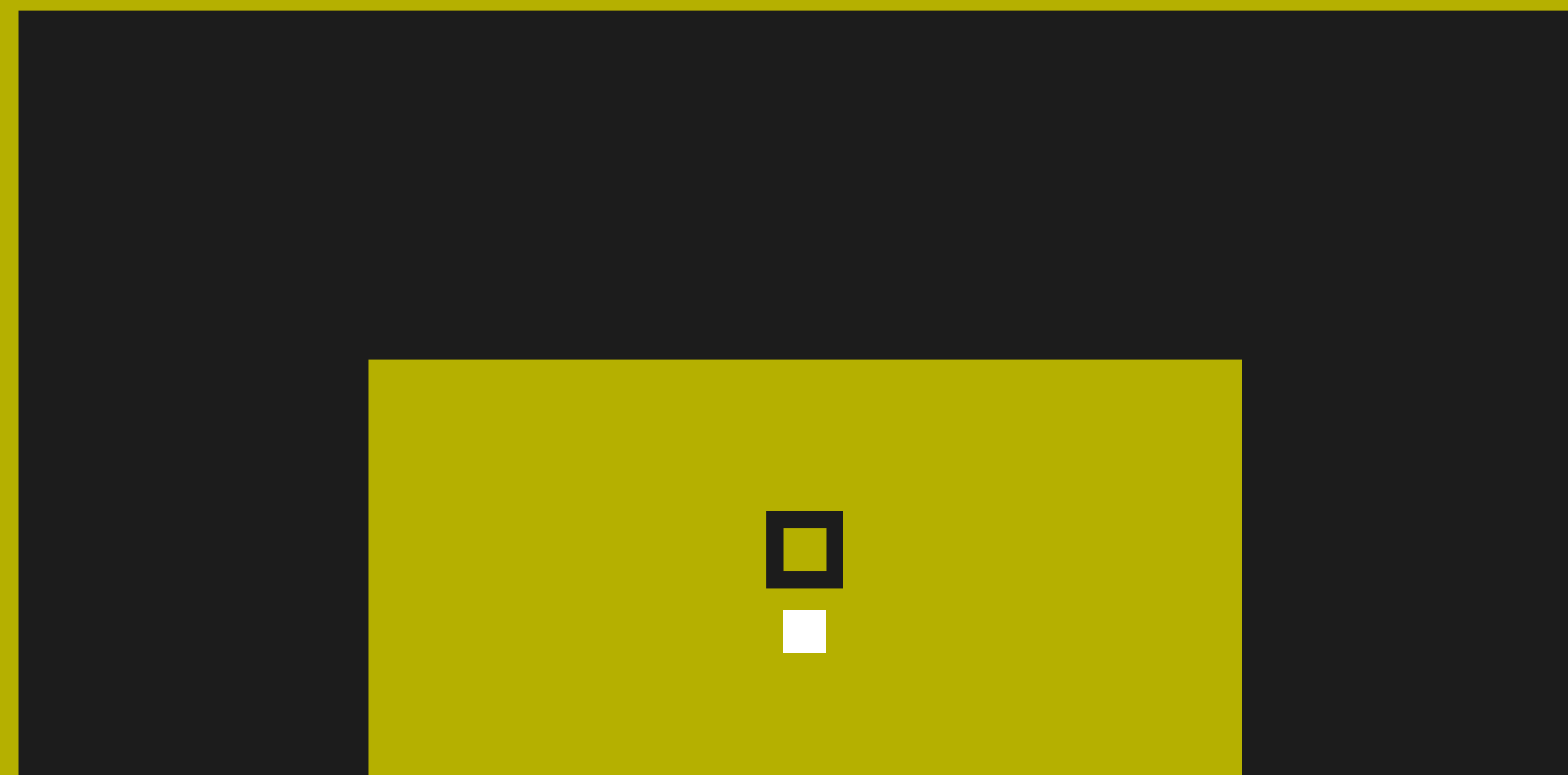
Beloning	Een vorm van waardering of prijs voor een prestatie.
Inzet	De moeite en toewijding die iemand toont bij het uitvoeren van een taak.
Prestatiedruk	De druk die iemand voelt om goed te presteren.
Opinie	Een opinieartikel is een overtuigende tekst waarin een schrijver op een zakelijke manier de lezer probeert te overtuigen. Een opinie in een krant is gebaseerd op een mening, maar wordt vaak onderbouwd met feiten om de argumentatie te versterken. De meeste kranten hebben aparte opiniepagina's.
Column	Een column is een korte, persoonlijk getinte tekst waarin de schrijver op een subjectieve, vaak prikkelende of humoristische manier zijn of haar mening geeft over een actueel onderwerp. Een column is een tekst waarin de mening van de schrijver centraal staat, maar waarin vaak feiten worden gebruikt ter ondersteuning of als aanleiding voor het betoog.

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen de belangrijkste argumenten uit het artikel samenvatten.
- Leerlingen kunnen hun eigen mening vormen over het belonen van schoolprestaties.
- Leerlingen kunnen de problemen rondom vroege selectie en de doorstroomtoets benoemen.
- Leerlingen kunnen reflecteren op de invloed van vroege selectie op hun eigen schoolloopbaan.

Benodigdheden:

- Digibord
- Aantekeningenschriften
- Geprint artikel

VO onderbouw

Lesduur - 3 lesonderdelen van 20 tot 50 minuten

Journalistiek, Nederlands, Maatschappijleer

Rapporten, doorstroomtoets

Rapporten en toetsen

Misschien vind je het spannend de komende weken, of misschien maak je je helemaal niet druk: de rapporten komen er weer aan. Hoe gaan jouw ouders en/of verzorgers om met je prestaties op school? Krijg je wel eens een beloning? En hoe ervaar je het als het wel/niet gebeurt?

In dit lesmateriaal ga je nadenken over het effect wat dit op je heeft (gehad) en je gaat een artikel over dit onderwerp analyseren. Voor leerlingen van groep 8 van de basisschool staat nu de doorstroomtoets op het programma. Op basis van een fragment uit een opiniestuk ga je proberen je eigen ideeën over het schoolstelsel in Nederland op te schrijven.

BEELD: ANP

OPDRACHT 1

10 minuten

Duo's en klassikaal

- Bespreek in tweetallen of of jij wel of niet een beloning hebt gekregen voor je rapport/schoolprestaties en of en hoe dat je heeft beïnvloed.
- Schrijf je ervaringen op in een alinea. Schrijf in je tekst ook op wat je ervan vindt dat je wel/geen beloning hebt gekregen en vertel ook waarom je dat vindt.
- Deel dit als je klaar bent met de rest van de klas.

FOTO: NEDERLAND RECHTSTAAT

OPDRACHT 2

 30 minuten

Groepjes en klassikaal

- De klas wordt verdeeld in groepjes van 3 à 4 leerlingen.
- Lees met de klas het artikel uit het Nederlands Dagblad van 4 februari (ook te vinden in de bijlage):
<https://www.nd.nl/leven/leven/1254950/moet-je-je-kind-belonen-voor-een-goed-schoolrapport-beloon-in>
- Kijk of je de zorgen en adviezen uit het artikel kunt herkennen.
- Schrijf ze op.
- Bespreek dit klassikaal.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

OPDRACHT 3

Klassikaal en groepjes

- Jouw docent leest de tekst uit de column van Jan van de Ven uit het NRC van 3 februari 2025 hardop voor (te vinden in de bijlage). <https://www.nrc.nl/nieuws/2025/02/03/welke-toets-het-ook-is-groep-8-is-te-vroeg-voor-een-schoolselectie-a4881845>
- Kun je aangeven wat de schrijver probeert te zeggen?
- Bespreek met elkaar waar jullie het eens zijn met de schrijver en waarom wel of niet.
- Verdeel de klas in groepjes van 3 à 4 leerlingen.
- Bespreek in je groepje kort wat jullie zouden veranderen aan het huidige systeem waarbij in groep 8 al wordt bepaald naar welk niveau je gaat op de middelbare school. Schrijf jullie ideeën op.
- Bespreek dit klassikaal.

■ OPINIE

Welke toets het ook is, groep 8 is te vroeg voor een schoolselectie

Onderwijs Niet de doorstroomtoets is het probleem, maar het feit dat kinderen in groep 8 al in een hokje worden gestopt, stelt *Jan van de Ven*.

3 februari 2025 om 17:04 • Leestijd 2 minuten

Opdracht 2

De zorgen en adviezen die in het artikel worden genoemd:

Zorgen:

- **Koppelen van beloningen aan cijfers:** Het risico bestaat dat kinderen alleen goede cijfers halen als er iets tegenover staat.
- **Versterken van prestatiedruk:** Het belonen van cijfers kan de druk verhogen, wat stress en faalangst veroorzaakt bij kinderen.
- **Ongelijke vergelijking:** Het vergelijken van kinderen op basis van cijfers kan de indruk geven dat sommige kinderen minder goed presteren, zelfs als ze persoonlijk veel groei doormaken.
- **Vermijden van ongewenste verwachtingen:** Het geven van grote beloningen kan leiden tot hogere verwachtingen bij het volgende rapport, waardoor je als ouder in een lastige situatie komt.
- **Focussen op resultaat in plaats van inspanning:** Het belonen van cijfers kan kinderen aanmoedigen om zich enkel te richten op het resultaat, en niet op de inzet en de ontwikkeling die ze doormaken.

Adviezen:

- **Belonen op basis van inzet, niet cijfers:** Focus op de werkhouding en inzet van het kind, niet alleen op de cijfers.
- **Kleine beloningen voor geleverde inspanning:** Geef bescheiden cadeautjes of complimenten, bijvoorbeeld een klein aardigheidje in plaats van dure of grote cadeaus.
- **Complimenten geven:** Geef complimenten over de inzet, zoals "Wat knap dat je doorzet, ook al vond je het moeilijk".
- **Houd het simpel:** Vier succes zonder overdrijven, bijvoorbeeld door samen iets leuks te doen of iets kleins te kopen.
- **Groeimomenten benadrukken:** Let niet alleen op het eindcijfer, maar op hoeveel het kind gegroeid is ten opzichte van het vorige

rapport.

- **Individuele benadering:** Elk kind is anders, dus beloningen moeten passen bij het kind zelf en wat hem of haar motiveert.
- **Vermijd vergelijken met anderen:** Kijk niet naar wat andere kinderen doen of wat anderen als beloning geven. Focus op je eigen keuzes en de ontwikkeling van je kind.
- **Zeker geen grote financiële beloningen:** Geef geen grote bedragen, zoals honderd euro voor een goed rapport; dit kan ongewenste verwachtingen creëren.

Moet je je kind belonen voor een (goed) schoolrapport? ‘Beloon inzet, niet de cijfers!’

ACHTERGROND Op veel scholen worden de komende weken weer rapporten meegegeven. Voor ouders en grootouders is het dan de vraag: moet je een goede cijferlijst belonen of niet? En als je dan besluit een beloning te geven, wat is dan realistisch? ‘Sommige ouders geven hun kind honderd euro.’

Hannah Keijzer

dinsdag 4 februari 2025, 09:53 ■ aangepast 19 minuten geleden

Een goed rapport is vaak een moment van trots voor zowel ouder als kind. Maar opvoedcoach Annelies Bobeldijk is terughoudend als het gaat om fysiek belonen. Maak onderscheid tussen resultaat en inzet, zegt ze.

‘Beter is het om te kijken naar of de juf of meester tevreden is over de werkhouding van je kind. Op basis daarvan kun je zeker besluiten dat je kind een beloning verdiend heeft. Dat is eerlijker dan focussen op cijfers, want ieder kind heeft z’n eigen cognitieve ontwikkeling.’

Bovendien kan het koppelen van een beloning aan goede prestaties een ongewenst bij-effect hebben. ‘Je wil niet dat een kind alleen goede cijfers haalt omdat er iets tegenover staat.’

Overdrijf ook niet in de beloning die je geeft. ‘Als je je kind nu een Nintendo Switch belooft voor een goed rapport, wat geef je dan een volgende keer? En wat als het rapport minder goed is, krijgt je kind dan niets?’

■
‘Maak er geen gekkigheid van. Gewoon een aardigheidje voor de geleverde inspanning.’

Basisschooldocent Ingrid Mooij beaamt dit. 'Ik had een keer een jongen in de klas die ontzettend goed geleerd had voor een topografietoets, terwijl hij normaal niet zoveel moeite deed. Hij haalde een 9,6, maar was enorm teleurgesteld. Zijn moeder had hem namelijk een cadeau beloofd als hij een 10 zou halen.'

Complimenten en kleine beloningen

Een beloning moet dus in verhouding blijven. 'Kinderen willen zich vooral gezien en gehoord voelen', zegt Mooij. Kinderen zijn van nature gemotiveerd om te leren en zich te ontwikkelen. Om dat te stimuleren kunnen complimenten prima dienen als kleine beloningen.

'Bij ieder goed antwoord, deel ik complimentjes uit. Dat werkt motiverend, net als focussen op het proces. Zeg bijvoorbeeld 'Wat goed dat je drie keer 20 minuten hebt gelezen deze week', in plaats van op het goede cijfers dat iemand heeft gehaald, aldus Mooij.

Bobeldijk is het daar mee eens. 'Maak complimenten op de inzet. Zeg: 'Ik weet dat je dit moeilijk vindt, maar wat knap dat je toch doorzet.'. Maak er ook geen gekkigheid van. Er zijn ouders die hun kind honderd euro geven. Houd het liever klein. Gewoon een aardigheidje voor de geleverde inspanning.'

Wat is een goed rapport?

Beiden vragen zich af wat je überhaupt moet verstaan onder een goed rapport. Bobeldijk: 'Een kind dat zijn best doet en zesjes haalt, is net zo waardevol als iemand die hogere cijfers haalt zonder veel moeite te hoeven doen.'

Leg geen rapporten naast elkaar, want ieder kind heeft zijn eigen talenten.

Daarnaast kan de manier van beoordelen ook veel invloed hebben, ondervond Mooij in de praktijk. 'Ik werkte op een school waar we sterren uitdeelden. Als je iets niet kon, kreeg je 1 ster, kon je het heel goed dan kreeg je er 5.

Het leerdoel was 'Ik kan tellen tot 10'. Zelf gaf ik een kind dat tot tien kon tellen 3 sterren, konden ze tot honderd kregen ze er 5. Maar mijn collega gaf gewoon 5 sterren als een kind tot tien kwam, dat was immers het leerdoel.

Voor beide manieren valt iets te zeggen, maar je moet het wel van elkaar weten. Als iemands tweelingzusje in de parallelklas zit, kan het zomaar lijken dat de een veel slechter in rekenen is dan de ander.'

Sowieso moet je kinderen niet met elkaar vergelijken, vindt Bobeldijk. Leg dus geen rapporten naast elkaar, want ieder kind heeft zijn eigen talenten. 'Je kunt wel aandacht besteden aan hoeveel iemand gegroeid is ten opzichten van het vorige rapport.'

Prestatiedruk

Het belonen van kinderen voor een goed rapport kan ook de prestatiedruk versterken, vooral als de nadruk ligt op cijfers in plaats van de inspanning en groei. Kinderen kunnen het gevoel krijgen dat hun waarde afhangt van hun prestaties, wat stress en faalangst veroorzaakt. Een beloning kan motiverend werken, maar het is belangrijk dat het niet de enige drijfveer wordt.

 'Laat je kind bijvoorbeeld een leesboek uitkiezen, om te belonen dat het zich ontwikkeld heeft op dat gebied.'

'Mijn zusje kreeg een staande ovatie als ze een vier haalde voor Frans, want het was geen drie. Bij haar werkte dat heel goed, maar er zijn ook kinderen die met een acht nog niet tevreden zijn. Het is echt maatwerk', legt Mooij uit.

Houd het simpel

En als je dan toch iets wil geven, omdat je kind trots met zijn of haar rapport thuis komt? 'Ik vind dat je successen moet vieren', zegt Mooij. 'Maar ik zou bij een goed rapport hetzelfde geven als bij een minder goed rapport. Houd het simpel. Ga samen iets leuks doen, of koop een gummetje bij de Action.'

Bobeldijk: 'Vijf of tien euro is echt genoeg. Je kunt ook iets geven dat aansluit op de inhoud. Laat je kind bijvoorbeeld een leesboek uitkiezen, om te belonen dat het zich ontwikkeld heeft op dat gebied.'

Ze benadrukt dat ouders vooral hun eigen keuzes hierin moeten maken. 'Kijk niet teveel naar wat anderen doen. Het is ook afhankelijk van wat je zelf gewend bent. Ik kreeg vroeger een paar gulden voor mijn rapport, andere kinderen krijgen cadeautjes. Je moet daar je eigen weg in vinden.'

En als je niets wilt geven? 'Ook dat is geen ramp', besluit Bobeldijk. 'Zolang je maar laat merken dat je trots bent op je kind.'

■ OPINIE

Welke toets het ook is, groep 8 is te vroeg voor een schoolselectie

Onderwijs Niet de doorstroomtoets is het probleem, maar het feit dat kinderen in groep 8 al in een hokje worden gestopt, stelt *Jan van de Ven*.

3 februari 2025 om 17:04 • Leestijd 2 minuten

In mijn tien jaar voor de klas als groep 8-leraar heb ik ongeveer 150 leerlingen naar het voortgezet onderwijs begeleid. En ieder jaar groeide daarbij het ongemak om kinderen al op 11- of 12-jarige leeftijd in een te klein hokje te duwen - een hokje dat te vaak niet paste.

Tot in groep 8 trekken kinderen in Nederland samen op, daarna ben je ineens een havo-leerling, of vmbo'er. Dat is totaal absurd, aangezien tal van onderzoeken laten zien dat dé havo-leerling of dé vmbo-leerling helemaal niet bestaat. Niet voor niets houden veel andere landen hun kinderen veelal tot 14- of 16-jarige leeftijd bij elkaar. Ook vanwege de rust en ruimte die sommige kinderen nodig hebben om tot bloei te kunnen komen is dit fijn.

Onderling verschillen leerlingen ook helemaal niet zoveel als we soms denken: sterke vmbo-leerlingen scoren op een bepaald vakgebied soms net zo goed als een gemiddelde vwo-leerling. Dat kan op andere vakgebieden dan weer andersom zijn. Een eenduidig profiel bestaat niet, laat staan acht eenduidige profielen waarin we kinderen proberen onder te brengen in het voortgezet onderwijs. Toch is dat te kleine hokje precies de plek waar we de komende weken weer tienduizenden achtstegroepers in gaan persen.

Jan van de Ven is oud-leraar groep 8 en directeur Content bij researchED Nederland

Rapporten en toetsen is een uitgave van Nieuws in de klas.
De opdrachten zijn bestemd voor scholieren in de onderbouw van het
VO.

© Nieuws in de klas, Amsterdam
Uitgave Rapporten en toetsen
Samenstelling en redactie: Laila de Miranda

Het kopiëren van delen ten behoeve van het gebruik door
leerlingen is onbeperkt toegestaan. Het kopiëren van enig
onderdeel ten behoeve van elk ander gebruik is alleen
toegestaan na schriftelijk verkregen toestemming van
de uitgever.

e info@nieuwsindeklas.nl
w www.nieuwsindeklas.nl